

Õiguskantsler

Priit Pikamäe
Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Teie 04.06.2014 nr 4-3-90-14

Meie 03.07.2014 nr 9-2/140850/1402933

**Arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluses
Kuni 30.06.2012 kehtinud riigilõivuseaduse § 57 lg 1 ja lisa 1 (riigilõiv 3 834,69 eurot)**

Austatud Riigikohtu esimees

Pöördusite minu poole ja küsisite põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 3-4-1-20-14 (tsiviilasi nr 2-11-28754) arvamust, kas 01.01.2011–30.06.2012 kehtinud riigilõivuseaduse (RLS) § 57 lg 1 ja lisa 1 olid Eesti Vabariigi põhiseadusega (Põhiseadus) kooskõlas osas, mille kohaselt tuli hagilt hinnaga 38 346,98 kuni 44 738,15 eurot tasuda riigilõivu summas 3 834,69 eurot.

Leian, et **Põhiseaduse § 15 lõikega 1 ning §-ga 11 ei olnud kooskõlas** Harju Maakohtu 19.05.2014 määruse 2-11-28754 resolutsioonis määratletud 01.01.2011–30.06.2012 kehtinud **RLS § 57 lg 1 koostoimes lisaga 1**, mille alusel tuli tsiviilasjas hinnaga 38 346,98 kuni 44 738,15 eurot tasuda **riigilõivu summas 3 834,69 eurot**.

Tsiviilasjas 2-11-28754 esitas kostja omapoolsed vastuväited hageja menetluskulude kindlaksmääramise taotlusele, sh hagiavalduselt tasutud riigilõivu suuruse põhiseaduspärasusele. Harju Maakohus leidis Riigikohtu 18.02.2014 otsusele 3-4-1-61-13 (p 19) viidates, et kuivõrd kostjal, kelle kanda jäeti menetluskulud, polnud põhimenetluse ajal alust tugineda hagiavalduse esitamisel riigilõivu tasumist ettenägevate sätete põhiseadusvastasusele, on maakohtul kohustus sätete põhiseaduspärasust kontrollida menetluskulude rahalise kindlaksmääramise avalduse lahendamisel. Harju Maakohus algataski selles küsimuses ka põhiseaduslikkuse järelevalve menetluse.

Leian, et Harju Maakohtu 19.05.2014 põhiseaduslikkuse järelevalve algatamise taotlus on lubatav.

Taotluse objektiks oleva riigilõivu summa osas jään oma seniste seisukohtade juurde ja leian, et olukorras, kus alates 01.07.2012 (vaid ca 1 aasta peale hagi esitamist) tuleb sama suure hagi hinnaga tsiviilasjas kohtusse pöördumiseks tasuda riigilõivuna 850 või 1000 eurot, ning eeldades, et ka nimetatud summad täidavad riigilõivu eesmärgid (menetlusökoonoomia ja Riigikohtu poolt tunnustatud kohtumenetluse kulude osalise kandmise põhimõte), ei olnud sellest mitmeid kordi suurema riigilõivusumma (3 834,69 eurot) nõudmine proportsionaalne. Samuti arvestan, et Riigikohus on põhiseadusevastaselt kõrgeks riigilõivu määraks pidanud ka

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

väiksemaid riigilõivu suuruseid, kui seda on konkreetses kohtuasjas.¹ Olen oma varasemates arvamustes korduvalt rõhutanud, et iga riigilõiv on konkreetne PS § 15 lg 1 sätestatud kohtusse pöördumise õiguse piirang ning vajab nii nagu mistahes muu põhiõiguse piirang proportsionaalset õigustust. Seetõttu peab iga riigilõiv olema majanduslikult põhjendatud, sh ka riigilõivus sisalduv menetlusökonoomia saavutamise hinnanguline osa.

Ühtlasi teatan, et ei soovi asja arutamist suulises menetluses.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

¹ RKPJKo 11.04.22013 nr [3-4-1-31-12](#) (riigilõiv 3195 eurot 58 senti), RKPJKo 14.01.2014 nr [3-4-1-53-13](#) (riigilõiv 3515 eurot 14 senti).